

SZTUKA DOSTĘPNA – SPOTKANIA ZE SZTUKĄ WSPÓŁCZESNĄ DLA OSÓB Z DYSFUNKCJĄ WZROKU

Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki

Od roku 2012 Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie prowadzi spotkania i warsztaty pod tytułem „**Sztuka dostępna**” dla osób z niepełnosprawnością sensoryczną.

Są wśród nich działania skierowane do osób z dysfunkcją wzroku. Polegają one na tworzeniu do każdej wystawy **audiodeskrypcji** oraz przygotowaniu **pomocy dotykowych**, tak by każda osoba uczestnicząca w spotkaniu mogła jak najlepiej poznać dzieło sztuki.

Zespół galerii zajmujący się tym działaniem nawiązał współpracę z wieloma organizacjami/institucjami pracującymi na rzecz osób z dysfunkcją wzroku, efektem czego jest rosnąca popularność spotkań w ramach „Sztuki dostępnej” a w konsekwencji zwiększenie dostępności sztuki dla osób niewidzących.

Fot. Paulina E. Rutkowska

Grupą docelową działań są osoby dorosłe z dysfunkcją wzroku. Zachęta w swoich działaniach stara się być otwarta na wszystkie grupy i ich integrację podczas spotkań. Galeria **nawiązuje współpracę oraz ją zacieśnia z organizacjami**, które na co dzień pracują na różnych polach z osobami z dysfunkcją wzroku. To te organizacje rozprzestrzeniają informację o możliwościach udziału w spotkaniach „Sztuka dostępna”.

Sama Zachęta również prowadzi działania komunikacyjne, których celem jest dotarcie do jak największej liczby odbiorców: strona internetowa, wydarzenia na Facebooku, newsletter, mailing z informacjami do wciąż poszerzającego się grona odbiorców.

„Sztuka dostępna” jest stałym działaniem Zachęty, realizowanym **od lipca 2012 r.** i poprzedzonym solidnym przygotowaniem, począwszy od nawiązania kontaktu z Fundacją Kultury Bez Barrier, zajmującą się udostępnianiem kultury oraz edukacją.

Podjęto przygotowania mające na celu zniesienie barier architektonicznych, poprawienie **dostępności strony internetowej** galerii, **szkolenia antydyskryminacyjne** oraz szkolenia z **audiodeskrypcji**, podstaw języka migowego. W szkoleniach brały udział nie tylko osoby z zespołu zajmującego się udostępnianiem sztuki dla osób z niepełnosprawnościami, ale też z innych działów galerii.

Nad organizacją spotkań czuwa zespół, który zajmuje się koordynacją prac edukatorów, którzy oprowadzają grupy po wystawach i prowadzą warsztaty, planowaniem tych prac, ich dokumentacją, współpracą z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami kultury oraz opieką merytoryczną nad spotkaniami. Zespół wyznacza sobie ponad to inne cele i wyzwania: sukcesywne opracowywanie w audiodeskrypcji dzieł z kolekcji Zachęty (w tym prac wideo, do których opracowywane są również napisy dla niesłyszących), stworzenie **listy dzieł sztuki, które osoby niewidome mogą dotykać** (w porozumieniu z kuratorami i konserwatorami sztuki) oraz tworzenie **encyklopedii sztuki** dla osób niesłyszących.

Fot. Zachęta
„Sztuka Dostępna”

Spotkania „Sztuka dostępna” dla osób z dysfunkcją wzroku realizowane są raz w miesiącu i dotyczą aktualnych wystaw w Zachęcie, w której nie ma ekspozycji stałej. Oznacza to, że do każdej wystawy należy osobno i specjalnie przygotować audiodeskrypcję oraz pomoce dotykowe.

Każde spotkanie prowadzą **dwie osoby**. Jedna jest odpowiedzialna za audiodeskrypcję (omówienie, opowiedzenie tego czego dotyczą poszczególne dzieła sztuki) a druga osoba przygotowuje materiały dotykowe, najczęściej jest to student albo absolwent Akademii Sztuk Pięknych. W tej pracy trzeba pomysłowości i umiejętności by przedstawić w mniejszej, wypukłej formie dzieło sztuki.

Zachęta współpracuje z **wolontariuszami**, którzy pomagają osobom z dysfunkcją wzroku dotrzeć do galerii z domu bądź przystanku autobusowego.

Opis spotkań

Fot. A. Zdzieborska

Fot. Paulina E. Rutkowska

Istnieje także strona internetowa z zasobami galerii udostępnianymi na wolnych licencjach, na której można znaleźć dokumentację spotkań, oraz materiały dotyczące poszczególnych wystaw w formie audiodeskrypcji:
www.otwartazacheta.art.pl

Do tej pory Zachęta organizowała spotkania koncentrujące się na przybliżaniu sztuki w ramach wystaw oraz dzieł z kolekcji stałej.
W planach jest organizacja **spotkań z artystami**, które umożliwią jeszcze bliższy kontakt osobom z dysfunkcją wzroku ze sztuką i jej twórcami.

W ocenie zespołu realizującego spotkania w ramach „Sztuki dostępnej”, osoby które przychodzą po raz pierwszy są bardzo zainteresowane działaniami Zachęty i **pojawiają się na kolejnych** organizowanych przez Zachęte spotkaniach/ warsztatach.

Szczególny nacisk kładziony jest na bardzo dobre **przygotowanie** osób prowadzących spotkania do pracy z osobami z dysfunkcją wzroku, szczególnie wiedza o tego rodzaju niepełnosprawności, umiejętność audiodeskrypcji oraz otwartość na potrzeby grupy.

Fot. Dominika Kucner „Sztuka Dostępna”

Rady dla tych, którzy chcieliby podjąć podobne działania:

- **słuchanie potrzeb odbiorców i reagowanie na nie.** Najczęściej pojawiające się: niedostateczne informacje na stronie www są na bieżąco uzupełniane. Kiedy ktoś nie ma możliwości dotarcia do galerii, wolontariusze starają się pomóc tej osobie w przyjeździe do galerii. Są to działania, które nie muszą wiązać się z dużymi kosztami czy nakładem pracy, a ich realizacja przyczynia się do zwiększenia dostępności wystaw oraz popularności tego typu spotkań.
- Bardzo ważne jest przygotowanie przemyślanego **scenariusza**, z dobrym rozplanowaniem czasowym zajęć oraz przygotowanie pomocy dotykowych oraz umiejętność audiodeskrypcji.
- **Współpraca z instytucjami**, które działają na podobnym polu i z którymi można liczyć na wzajemność w działaniach, pomoc w przygotowaniu materiałów, korzystanie ze sprzętu – np. Muzeum w Wilanowie. Organizacja otwartych spotkań, dla szerokiej publiczności, z uwzględnieniem osób z niepełnosprawnością wzorku i słuchu. W odczuciu osób prowadzących spotkania, zwiększa to wartość edukacyjną spotkań.

Więcej informacji udzielą:

Anna Zdzieborska:

Paulina Celińska

ZACHĘTA – NARODOWA GALERIA SZTUKI

Dział Edukacji

tel./phone +48 22 556 96 42

a.zdzieborska@zacheta.art.pl

pcelinska@gmail.com

www.otwartazacheta.art.pl

<http://zacheta.art.pl/en/>

<https://www.facebook.com/zacheta>